

OBEC ČAŇA

Názov:	PROGRAM ROZVOJA OBCE ČAŇA NA ROKY 2016 - 2022
Územné vymedzenie:	Košický kraj, okres Košice - okolie, obec Čaňa
Územný plán obce schválený:	áno
Dátum schválenia PRO:	23.9.2016
Dátum platnosti:	23.9.2016 -31.12.2022
Verzia:	1.0
Publikovaný verejne:	26.9.2016

OBSAH

1. ÚVOD	3
1.1 Stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia	4
2. ANALYTICKÁ ČASŤ	
2.1 Analýza vnútorného prostredia	5
2.1.1 História obce	5
2.1.2 Symboly obce	8
2.1.3 Geografická poloha	10
2.1.4 Odpadové hospodárstvo	10
2.1.5 Pôda	11
2.1.6 Klimatické podmienky	11
2.1.7 Obyvateľstvo	14
2.1.8 Ekonomické zdroje	18
2.1.9 Samospráva	21
2.1.10 Rozpočet obce	21
2.1.11 Nezamestnanosť	22
2.1.12 Materiálne a fyzické zdroje	23
2.2 Analýza vonkajšieho prostredia	26
2.2.1 Analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území	26
2.2.2 Analýza väzieb územia	27
2.2.3 Prieskum verejnej mienky	29
2.3 Zhodnotenie súčasného stavu územia	31
3. STRATEGICKÁ ČASŤ	33
4. PROGRAMOVÁ ČASŤ	34
4.1 Opatrenia a projekty	34
4.2 Merateľné ukazovatele	37
5. REALIZAČNÁ ČASŤ	41
5.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PRO	41
5.2 Systém hodnotenia a monitorovania PRO	42
5.3 Akčný plán	43
6. FINANČNÁ ČASŤ	45
6.1 Indikatívny finančný plán počas realizácie PRO	45
6.2 Viac zdrojové financovanie jednotlivých projektov	45
6.3 Systém hodnotenia a zaraďovania projektov do financovania	47
7. ZÁVER	48

1. ÚVOD

Program rozvoja obce (PRO) je základný strednodobý programový dokument podpory regionálneho rozvoja pre jednotlivé obce. Je vypracovaný na základe zákona NR SR č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v platnom znení. Zákonom NR SR č. 309/2014 Z.z. sa mení a dopĺňa tento zákon. Tento dokument je vypracovaný podľa najnovšej platnej metodiky (verzia k 31. júlu 2014), ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky 18. júna 2014 a ktorej úloha je usmerňovať proces tvorby spracovania tohto programového dokumentu.

Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

Program rozvoja obce pozostáva z:

a) **analytickej časti**, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,

b) **strategickej časti**, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik, určuje hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky, s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,

c) **programovej časti**, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít, potrebných na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,

d) **realizačnej časti**, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov,

e) **finančnej časti**, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce.

Aktualizácia programu rozvoja obce sa vypracúva podľa potreby. Program rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Presný rozsah a obsah dokumentu je definovaný platnou metodikou, ktorá je nástrojom na exaktné vypracovanie programového dokumentu na úrovni obce. Metodika definuje popis tvorby dokumentu, ako aj časový harmonogram jeho prípravy. Popis tvorby programu rozvoja obce a chronológie jeho prípravy:

1. Vedenie samosprávy iniciuje vypracovanie PRO a zostavenie riadiaceho tímu.
2. Riadiaci tím spracuje zámer spracovanie PRO.
3. Obecné zastupiteľstvo schváli zámer spracovania PRO.
4. Samospráva musí informovať verejnosť o začatí procesu spracovania programového dokumentu podľa spôsobu participácie zainteresovanej verejnosti (úradná tabuľa v obci, webová stránka, obecný rozhlas a iné).

PRO obce Čaňa je koncepčný materiál, ktorý:

- ♦ popisuje najdôležitejšie javy, činitele a procesy v obci,
- ♦ vyhodnocuje súčasný stav,
- ♦ navrhuje dlhodobé ciele a opatrenia tak, aby viedli k pozitívnemu vývoju obce.

Tabuľka č. 1 - **Harmonogram spracovania PRO**

Termín	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Úvod						
Analytická časť						
Strategická časť						
Programová časť						
Realizačná časť						
Finančná časť						
Záver						

1.1 Stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia

Pri spracovaní PRO bolo nevyhnutné zabezpečiť súlad s nadradenými východiskovými koncepčnými dokumentmi týkajúcimi sa vymedzeného územia. Obec Čaňa sa nachádza v okrese Košice - okolie, teda územie patrí do Košického samosprávneho kraja. Jednalo sa o nasledovné dokumenty:

- ♦ Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky na obdobie 2014 - 2020, s výhľadom do roku 2030,
- ♦ Regionálne operačné programy,
- ♦ Národný (regionálny) rozvojový plán - hlavný dokument pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie,
- ♦ Integrovaný regionálny operačný program (IROP),
- ♦ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na obdobie 2016 - 2022,
- ♦ Územný plán obce Čaňa,
- ♦ Rozpočet obce.

2. ANALYTICKÁ ČASŤ

2.1 Analýza vnútorného prostredia

Tabuľka č. 2 - Základná charakteristika obce Čaňa

Názov kraja	Košický
Názov okresu	Košice - okolie
Kód obce	521299
Prvá písomná zmienka	1164
Rozloha (ha)	1 156
Hustota obyvateľstva na km ²	498,7
Nadmorská výška m. n. m.	177
PSČ	044 14

2.1.1 História obce

Obec Čaňa je prastará usadlosť o ktorej archeologické vykopávky hovoria, že už existovala v dobe kamennej. Jej dejiny poznáme z vykopávok spred desaťtisíc rokov, život a práca v nej sa odvtedy rozvíjali až po dnešok a neboli prerušené ani prírodnými živlami, vojnami, epidémiami alebo inými okolnosťami.

Už v dobe bronzovej (2500 pred Kr.) bola obec dosť rozsiahla, čo dosvedčuje aj objavený cintorín južne od Čane medzi ulicou Živičnou a dvorom poľnohospodárskeho družstva. Pri ťažbe štrku v roku 1975 bol porušený jeden hrob, ťažobné práce pozastavili a začal sa archeologický výskum. Ten trval pol roka a počas tejto doby bolo odkrytých 163 hrobov z doby bronzovej, mnohé ale už boli porušené vykrádačmi pred mnohými storočiami. Boli to hroby obyčajných ľudí, hroby žien s malými deťmi ale aj hroby veľmožov a jeden hrob náčelníka aj s koňom a bronzovými súčiastkami postroja.

Nálezový materiál z týchto hrobov bol rozmanitý a bohatý, podobne i kostrové pozostatky. Našli sa bronzové čakany, kladivá, strelky, rôzne korále, náramky, náušnice a iné ozdobné predmety. V hroboch bolo množstvo úžitkovej keramiky a nádob z pálenej hliny: rôzne misky, hrnce, džbány, poháre, amfory a pod. Už v tej dobe bol život čulý a obyvatelia Košickej kotliny v spomínaných amforách dovážali a skladovali víno, ktoré privážali z južných zemí (Chorvátsko, Grécko, Taliansko). Všetky veci, ktoré archeologický výskum priniesol sú uložené vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach. Aj vykopávky ešte zo starších čias potvrdzujú jestvovanie osady na dnešnom území obce. Sú to kosti zvierat sústredené na jednom mieste, ale aj kosti ľudí z prastarých pohrebísk. Medzi obcami Čaňou a Gečou bol v roku 1933 objavený prastarý obranný val.

Mladšie dejiny Čane a jej okolia sú už viac známe a bohaté na zmienky o nich. Blízko spomínaného cintorína z doby bronzovej boli objavené 4 pece z doby rímskej v ktorých sa tavilo železo. Na ich mieste bolo veľa trosky, bronzové náradie a tégliky na surové železo.

Podľa prvých písomných záznamov sa vznik obce datuje od roku 1164.

Genéza názvu obce Čaňa

- 1255 - terra Chon
- 1267 - de Chon
- 1332 - 1337 - Chun, Chomi
- 1337 - Choon
- 1339 - Chon
- 1376 - Chan
- 1399 - Chan
- 1409 - Chan
- 1427 - Chaan
- 1449 - Chan
- 1553 - Chan
- 1773 - slovensky: Czana, maďarsky: Csány
- 1808 - maďarsky: Csány
- 1903 - slovensky: Čaňa
- 1906 - slovensky: Čaňaň
- 1906 - 2009 - slovensky: Čaňa

Ďalšou historicky významnou udalosťou, ktorá sa opisuje v kronikách, je obdobie tatárskych vpádov, keď sa uhorské vojská stretli v bitke pri rieke Slaná. Dňa 29.8.1241 úplne zničili uhorskú armádu - kráľovi Belovi IV na úteku pomáhali aj zemepáni s obyvateľmi dedín Košickej kotliny, medzi nimi boli aj obyvatelia Čane. Tak získala štatút slobodnej obce.

Neskoršie dejiny už sú poznamenané prenikaním kresťanstva aj do oblasti Košickej kotliny a je overené, že aj tá patrila do Pribinovho kniežatstva aj do oblasti Košickej kotliny i ostatných veľkomoravských kniežat. Sú domnienky, že keď kráľ Svätopluk po smrti arcibiskupa Metoda vyhnal z Nitry všetkých kňazov, tak vtedy aj sv. Gorazd (pravdepodobne už biskup) musel Nitru nútene opustiť a odišiel do poľského Krakova práve cez oblasť Košickej kotliny. Túto domnienku okrem iného potvrdzujú i mnohé komunity gréckokatolíkov v dedinách tejto kotliny.

Roku 1384 sa rozhodli obyvatelia obce postaviť novú svätyňu na východnom okraji dediny, ktorú aj dokončili v roku 1400, bola zasvätená menu Panny Márie a toto patrocínium trvá aj dodnes pre rímskokatolícky kostol.

Už v roku 1334 bola v Čani zriadená farnosť. Farským kostolom sa najpravdepodobnejšie stal kláštorňý kostol. Obyvatelia Čane vybudovali miestny kostol na pozemku terajšieho rímskokatolíckeho kostola v roku 1386. Na bohoslužby slúžil až do roku 1947, kedy začali

stavať nový, väčší kostol, ktorý slúži dodnes. Zaujímavosťou je, že základy pod vežou kostola a časť muriva v predsieni sú pôvodné, teda staré viac ako šesťsto rokov.

Čaňa je s menšími prestávkami už skoro sedemsto rokov obcou s farnosťou. Ako uvádza kniha „Patrocínia na Slovensku“, už v roku 1400 bol miestny kostol zasvätený menu Panny Márie, toto patrocínium trvá dodnes.

Okolo roku 1415 za panovania uhorského kráľa Žigmunda, patrila čanianska farnosť pod cirkevný dekanát v terajšom maďarskom Fízeri.

Veľké zmeny, ale aj nepokoje nastali v dedinách Košickej kotliny, teda aj v Čani počas silnej reformácie, ktorá sa tu odohrala v rokoch 1535-1560. Hnutie Calvinistov násilím nútilo rímskokatolíkov prijímať ich vieru. Mnohokrát pre neústupčivosť na oboch stranách to skončilo vyhnaním čiastky obyvateľov z obcí ozbrojenými prepadmi a neraz i obeťami na životoch, takto v Čani skončil aj katolícky kňaz, ktorého utopili v Hornáde. V tých časoch obec pozostávala hlavne z terajšej ulice Osloboditeľov, Košickej, Skladnej a Richtárskej. Reformátori vyhнали z tejto ulice katolíkov, ktorí si ďalej na sever postavili skromné obydlia. Takto vznikla časť obce Vyšný Koniec.

V svojich obydliach mohli ostať iba židovskí obyvatelia, ktorí prišli do obce niekoľko desiatok rokov predtým.

Už pred reformáciou bola obec Čaňa rozvinutá, čo dosvedčuje aj vyplácanie pápežskej dane v hodnote 5 grošov ročne: podľa toho už vtedy v nej žilo okolo 600 obyvateľov. Obec rástla, rozvíjala sa, hoci ju postretávali mnohé nepriaznivé udalosti (vojny, reformácia, turecké nadvládne, epidémie, živelné pohromy, ...), ale vždy sa vzchopila a zabezpečovala živobytie svojim obyvateľom.

Od tých čias až po začiatok 20. storočia bola obec zo severu a východu chránená mohutnými dubovými lesmi, ktoré počas stáročí ľudia vyklčovali a premenili na ornú pôdu, práve tieto lesy zabezpečovali jestvovanie remeselníctva, čo je výroba dreveného uhlia. Tá pretrvala do roku 1850.

Novšie dejiny spadajú do 19. storočia, kedy v dobrom Čaňu poznamenali 2 udalosti: výstavba najväčšieho parnoelektrického mlyna v Európe (1855) a o rok neskôr to bola výstavba železničnej trate z Košíc do Miškolca, ktorá prechádza cez Čaňu. Obe udalosti priviedli do Čane okolo 60 rodín, ktorých členovia sa zamestnali v mlyne a na železnici.

Mlyn mlel denne 500 metrických centov obilia a múku i ostatné výrobky z neho vyvážali do krajín celej Európy a aj do zámoria. V súvislosti s mlynom bola vybudovaná aj časť Malá Čaňa, kde v typizovaných domčekoch žili mlynski robotníci. Z mlyna na železničnú stanicu viedla kónská železnica. Hovorí sa, že keď bol mlyn na konci roku 1944 zbombardovaný, tak v Čani nebolo kvôli prachu vidieť Slnko štyri dni.

Veľký stavebný rast nastal v obci po roku 1970, keď sa Čaňa začala stavebne silno rozrastať. Železničná, stavebná a priemyselná výroba pri železničnej stanici v Čani bola zriadená v roku

1949 a jestvuje dodnes. Vyrábajú sa tam železničné podvaly a iné betónové prefabrikáty. V roku 1957 bolo v Čani založené jednotné roľnícke družstvo, ktoré sa po prvotných ťažkostiach prepracovalo na moderný poľnohospodársky závod, ktorý zamestnával tristo ľudí. Poštový úrad bol zriadený v roku 1975 vedľa futbalového ihriska. Už v roku 1978 bola vybudovaná nová budova poštového úradu v centre obce. Obvodné zdravotné stredisko bolo vybudované v roku 1975, nákupné stredisko v roku 1977 a hasičská zbrojnica v roku 1980.

Dnes má obec 53 ulíc a 1490 rodinných domov. V minulosti bola obec známa výsadbou stromov moruší (v nárečí sa tento strom nazýval jahoda), preto obyvateľov obce volali „jahodare“. Výsadba moruší sa rozmohla v druhej polovici 19. storočia a trvala do roku 1930. Na listoch moruší sa chovala priadka morušová, z ktorej obyvatelia získavali kokóny surového hodvábu a tie predávali. Ľudia z Čane sa asi tristo rokov zaoberali pestovaním konopí, z ktorých vyrábali konopné plátno pre svoju potrebu a predávali ho i na trhoch. Ešte na začiatku 20. storočia prevládalo v Čani mnoho remesiel, ktoré sa s roľníctvom vzájomne dopĺňalo a remeselnícke výrobky chodili predávať i na jarmoky. Bolo to najmä kováčstvo, kovárstvo, košíkárstvo, obuvníctvo, krajčírstvo, brtníctvo (výroba medu), remenárstvo, milierníctvo a mnoho ďalších.

2.1.2 Symboly obce

Symboly obce Čaňa sú zapísané v Heraldickom registri Slovenskej republiky pod signatúrou HR SR: C - 134/2007. Obecné zastupiteľstvo Obce Čaňa dňa 20.6.2008 prijalo symboly obce, číslo uznesenia 7/2008/B/7.

Erb obce tvoria:

- ♦ v dolnej časti štítu je časť zeme, na ktorej sedí labuť,
- ♦ vľavo od nej vo zvislej polohe je ryba, vpravo rastlina znázorňujúca klas obilia,
- ♦ v hornej časti štítu je hviezda.

ZEM

predstavuje všeobecný základ, ale aj stálu živiteľku ľudí a ich ochrankyňu. Je znakom poľnohospodárskeho života ako hlavného odvetvia v minulosti, ale zároveň vystihuje aj súčasnosť.

LABUŤ

krásny a majestátny vodný vták, ktorý sa v dolnom Pohornadí hojne vyskytoval v minulosti a ich početnosť v súčasnosti opäť stúpa. Čaniansky chotár na východe a severe sa bezprostredne dotýka rieky Hornád, kde sa labute zdržiavajú.

OBILNÝ KLAS

je samozrejým znakom tejto časti Košickej kotliny, kde sú úrodné polia s hnedozemou, priaznivé podnebie a vnútrozemské poveternostné vplyvy. Tento znak vyjadruje sebestačnosť ľudí v dorábaní a dopestovaní poľnohospodárskych plodín, ovocia a zeleniny.

RYBA

tento znak vyjadruje hojnosť vodstva v chotári obce a to nielen v rieke Hornád, ale v minulosti aj v miestnych potokoch Sartoš, Myslavka, Svinský potok a močiar Silva. Tieto miesta boli rajom pre ľudí, ale aj pre všetku zver, vtáctvo, ryby a obojživelníky.

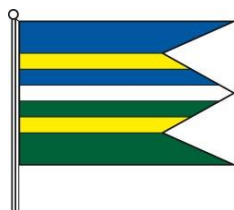
HVIEZDA

je jedným z najstarších znakov v erboch slovenských obcí a vyjadruje našu príslušnosť k silnej a neotrasiteľnej kresťanskej viere.

Obrázok č. 1

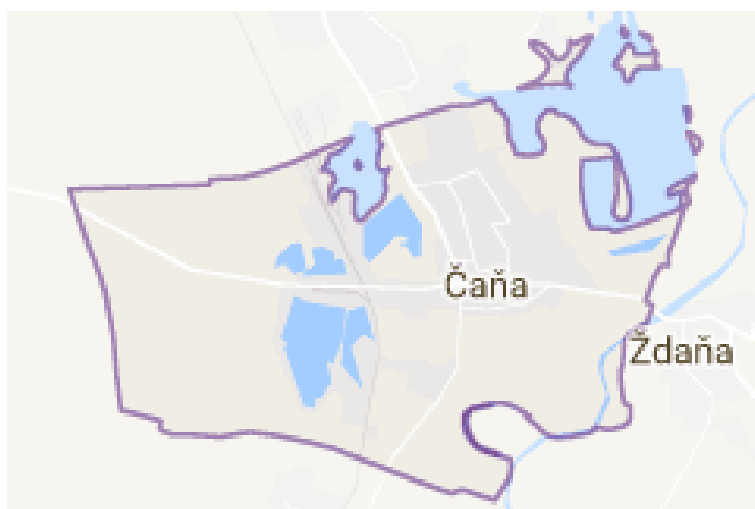
Obecná vlajka má podobu siedmich pozdĺžnych pruhov modrého, žltého, modrého, bieleho, zeleného, žltého a zeleného. Vlajka má pomer strán 2 : 3 a ukončená je tromi cípmi, t. j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu. Farebnosť pruhov na vlajke je daná farbami obecného erbu.

Obrázok č. 2

2.1.3 Geografická poloha

Obec Čaňa sa nachádza v nadmorskej výške 177 m v južnej časti Košickej kotliny na nive a terasovitej plošine Hornádu. Katastrálna výmera obce je 1 156 ha, z toho poľnohospodárska pôda je 688 ha a zastavané plochy tvoria 130 ha. Katastrálne územie Čane susedí so 7 katastrami - Geča, Nižná Myšľa, Ždaňa, Trstené pri Hornáde, Gyňov, Belža a Haniska.

Obrázok č. 3

2.1.4 Odpadové hospodárstvo

V obci sa v súčasnosti triedi papier, sklo, plast a tetrapaky. Komunálny odpad sa zbiera 2x mesačne firmou Kosit, a.s. Košice. V obci sa v určených intervaloch vykonáva aj zber nebezpečného odpadu, elektroodpadu, pneumatík a nadrozmerného odpadu. Obec pravidelne na svoje náklady zabezpečuje čistenie čiernych skládok.

2.1.5 Pôda

V katastrálnom území Čaňa sa nachádzajú tieto bonitované pôdno - ekologické jednotky:

- ♦ nívne pôdy stredne ťažké hlinité až piesočnatohlinité s priaznivým vodným režimom,
- ♦ nívne pôdy glejové, stredne ťažké, hlinité, na rovine, bez skeletu, slabo až stredne hlboké,
- ♦ hnedé pôdy, na svahovitých hlinách, stredne ťažké a ťažké,
- ♦ hnedé pôdy plytké na rozličných substrátoch.
- ♦

Tabuľka č. 3 - Štruktúra pôdneho fondu v m² (2015)

Celková výmera územia obce	11 555 078
Poľnohospodárska pôda - spolu	6 626 284
Poľnohospodárska pôda - orná pôda	5 547 300
Poľnohospodárska pôda - záhrada	589 793
Poľnohospodárska pôda - trvalý trávnatý porast	489 191
Nepoľnohospodárska pôda - spolu	4 928 794
Nepoľnohospodárska pôda - vodná plocha	2 276 997
Nepoľnohospodárska pôda - zastavaná plocha a nádvorie	1 798 984
Nepoľnohospodárska pôda - ostatná plocha	852 813

Zdroj: ŠÚ SR

2.1.6 Klimatické podmienky, geologická charakteristika územia, morfológia, hydrogeologické pomery

Súčasná krajinná štruktúra - krajinársky možno územie obce charakterizovať ako krajinu s intenzívnym poľnohospodárskym, priemyselným a rekreačným využitím. Výrazne v území pôsobí rieka Hornád a jazerá.

Klimatické podmienky - kataster obce podľa klimatickej klasifikácie spadá do klimatickej oblasti teplej, ktorá je málo chránená pred prevládajúcimi severnými vetrami. Priemerná ročná teplota je 2 - 3° C, teplota v júli 19 až 20°C. Priemerný úhrn zrážok je 550 - 600 mm.

Geologická charakteristika územia - územie je tvorené uloženinami neogénu a kvartéru. Neogén reprezentujú miocénne sedimenty vyššieho sladkovodného sarmatu. Je tvorený jednotvárnymi slienito - piesčitými vrstvami o hrúbke 200 - 250 m spestrené vložkami pieskovcov, tufitov a miestami zlepcov. Vyššia časť súvrstvia je piesčitejšia než spodná.

Kvartérne sedimenty tvoria v záujmovom území súvislú vrstvu o mocnosti cca 8,0 m. Tieto sedimenty sú reprezentované na báze dobre opracovanými drobno až strednozrnými štrkami, štrkopieskami, ktoré smerom k nadložíu obsahujú zvýšené percento pelitickej prímеси. V nadloží fluvialnej série je vyvinutá cca 3m mocná poloha ílovitých hlin, vo vrchnej polohe s obsahom drobnozrnných štrkov.

Základné údaje o výhradnom ložisku - ložisko je tvorené štrkopieskom mladšieho pleistocénu s ojedinelými vložkami piesku. Nad ním sa nachádzajú humusové hliny, ktoré patria do holocénu. Podložie je tvorené slieňmi a slienitými ílmi. Celkové zloženie štrkopieskov je závislé na geologickom zložení územia, ktorým Hornád preteká. Z hornín kryštalinika a Slovenského rudohoria sú to chloritické bridlice, porfýry, diabázy, žuly, fylity. Sedimenty paleolitu sú zastúpené zlepenkami, pieskovcami a kremencami. Z triasových hornín sú zastúpené vápence, dolomity, kremence a pieskovce. Z flyšu sú to pieskovce a zlepenca. Na ložisku neboli zistené žiadne príznaky tektonických porúch.

Morfológia územia - geomorfologicky územie spadá do krajinného celku Košickej kotliny, podcelku Košická rovina. Katastrálne územie je charakterizované rovinatým terénom s miernym prevýšením.

Hydrogeologické pomery - povrchové vody - územie patrí do povodia Hornádu, ktorý preteká východnou hranicou katastrálneho územia. Podľa vodného režimu patrí kotlina do vrchovinatej a stredohorskej oblasti s maximálnymi prietokmi v marci a apríli. Povrch územia je čiastočne odvodňovaný aj do jazier. Jarček odvodňujúci centrálnu časť obce bol pri plynofikácii obce zasypaný, čím sa znemožnil odtok vody z tejto časti obce.

Fytogeografické členenie

Celé katastrálne územie obce patrí do oblasti Panónskej flóry (PANNONICUM), do obvodu Eupanónskej Xerothermnej flóry (EUPANNONICUM), okresu Košická kotlina.

Katastrálne územie má vysoké percento vodných plôch a ornej pôdy. Z toho dôvodu je menšie zastúpenie vzrástlej stromovej a korunnej vegetácie. Súvislejšie porasty lemujú rieku Hornád. Ide najmä o druhy podzväzu ULMENION, napr. vrbu SALIX, jelša ALNUS GLUTINOSA, topoľ biely POPULUS ALBA, topoľ osika POPULUS TREMULA, s bohatým bilinným porastom. Okrem toho riedke porasty hlavne vrb rastú okolo štrkovísk. Súvislejšia, ale umelo vysadená je topoľová alej pri ceste do obce Ždaňa. Pomerne veľké plochy sú zarastené ruderálnymi spoločenstvami. Ide najmä o plochu lemujúcu vodné jarky.

Druhy bežne sa vyskytujúce na území:

- ◆ RUŽA ČIERNA – SAMBUCUS NIGRA
- ◆ ŽIHĽAVA DVOJDOMOVÁ – URTICA DIDICA
- ◆ OSTRICA PROSOVÁ – CAREX PANICEA
- ◆ NEVADZA LUCNA – CENTRAUERA JACEA
- ◆ OSTRICA ŠTÍHLA – CAREX GRACILIS
- ◆ LIPNICA MOČIARNA – POA PALUSTRIS
- ◆ LIPNICA ROČNÁ – POA ANNUA

Vodné plochy vznikli po bývalých ťažobných priestoroch štrku. Po ich obvode rastú najmä:

- ◆ PÁLKA ŠIROKOLISTÁ – TYPHA LATIFOLIA
- ◆ PÁLKA ÚZKOLISTÁ – ZYPHA ANGUSTIFOLIA
- ◆ JEŽOHLAV VZPRIAMENÝ – SPARGANIUM ERECTUM
- ◆ ŠKRIPINEC JAZERNÝ – SCHOENOPLECTUS LACUSTRIS
- ◆ OSTRICA METLINATA – CAREX PANICULATA
- ◆ STEBLOVKA - GLYCERIA MAXIMA
- ◆ CHRASTNICA TRSTOVÁ – BALDINGERA ARUNDINACEA
- ◆ ŽABNÍK SKOROCELOVÝ – ALISMA PLANTAGO AQUATICA
- ◆ ŠKRIPINA LESNÁ – SCIRPUS SYLVATICUS
- ◆ ĽUĽOK SLADKOHORKÝ – SOLANUM DULCAMARA
- ◆ MATA ROĽNÁ – MENTHA ARVENSIS
- ◆ MATA VODNÁ – MENTHA AQUATICA

Živočíšne patrí obec do provincie VNÚTROKARPATSKÉ ZNÍŽENINY, oblasti PANÓNSKA, JUHOSLOVENSKÝ OBVOD, Košický okrsk.

Medzi najčastejšie sa vyskytujúce cicavce zaraďujeme: Jež biely, Krt obyčajný, Hraboš poľný, Myš domová, Zajac poľný.

Jazerá sú obľúbeným a vyhľadávaným revírom pre rybárov. V ich vodách môžu uloviť rôzne druhy rýb - Pstruh potočný, Jalec obyčajný, Jalec hlavatý, Čerebľa obyčajná. Podustva obyčajná, Hruz obyčajný, Mrena obyčajná, Belička obyčajná, Ploska pásavá, Slíž obyčajný, Lopatka dúhová, Plž zlatistý, Mrena stredomorská.

Migračný koridor Hornádu - štrkovisko leží v blízkosti migračného koridoru Hornádu, preto sa stáva zastávkou migrujúceho vtáctva, ale aj významným hniezdiskom týchto ohrozených druhov vtákov: bučičík močiarny, rybárik čierny, bocian biely, bocian čierny, rybár čierny, žlna sivá. Počas migračného obdobia sa tu vyskytujú aj dva celosvetovo ohrozené druhy: orliak morský (*Haliaetus albicilla*) a orol kráľovský (*Aquila helaca*).

Jazerá v okolí obce

Prvá časť jazera je popri násype železničnej trate od ŽPSV smerom do Gyňova. Bola otvorená ako povrchová baňa pri výstavbe železnice z Košíc do Miškolca v rokoch 1854 - 1857. Ťažený štrk sa používal na budovanie železničných násypov, na výrobu železobetónových prefabrikátov pre potreby železnice.

V šesťdesiatych rokoch sa začala realizovať výstavba chát a rekreačných zariadení, jazerá sa začali meniť na rekreačnú oblasť. Od začiatku svojej existencie bolo jazero vhodné na rybolov a trvá to dodnes. Celková rozloha jazier v obci tvorí plochu 54 ha.

Z jazera v minulosti odtekal potok popri trati smerom do Gyňova popri skleníkoch a ovocnej škôlke, ktoré patrili železnici. Násilným zásahom do tejto rovnováhy bolo zasypanie tohto potoka, čo malo za následok, že prirodzený odtok z jazera bol zastavený a začalo sa jeho znečisťovanie. Zdroje znečisťujúce jazerá môžeme rozdeliť na zdroje, ktoré znečisťujú lokalitu po celý rok (ŽPSV, chatári, družstevné polia) a na letných znečisťovateľov (rybári a rekreanti).

2.1.7 Obyvateľstvo

Nasledujúca časť prezentuje štruktúru obyvateľstva podľa jednotlivých charakteristík, ako sú pohlavie, vek, vierovyznanie, atď. Obec Čaňa mala k 31.12. 2015 celkom 5 552 obyvateľov.

Tabuľka č. 4 - Demografické ukazovatele (2015)

	Počet obyvateľov	Rozloha (km ²)	Hustota (obyv./km ²)
Slovenská republika	5 423 800	49 034 585 925	110,61
Košický samosprávny kraj	796 107	6 754 396 364	117,87
Okres Košice -okolie	123 977	1 534 607 277	80,79

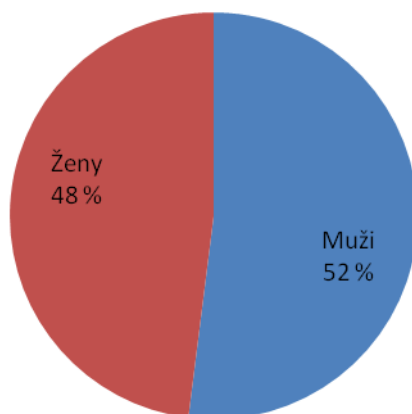
Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka č. 5 - Demografické ukazovatele (2011 - 2015)

	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Počet obyvateľov k 31.12.	5 319	5 386	5 445	5 540	5 552
Priťahovaní na trvalý pobyt	70	111	112	139	79
Vysťahovaní z trvalého pobytu	65	71	83	82	149
Počet narodených	73	68	63	77	69
Počet úmrtí	40	55	39	23	38
Predproduktívny vek (0-14 rokov)	1 043	1 079	1 171	1 121	1 110
Produktívny vek (15-64)	3 507	3 527	3 444	3 573	3 593
Poproduktívny vek (65+)	769	780	830	846	849

Zdroj: ŠÚ SR

ROZDELENIE OBYVATEĽSTVA PODĽA POHLAVIA K 31.12.2015

Tabuľka č. 6

Obyvateľstvo podľa rodinného stavu (2011)		
Muži	spolu	2 809
	slobodní	1 533
	ženatí	1 051
	rozvedení	178
	ovdovení	47
Ženy	spolu	2 684
	slobodné	1 155
	vydaté	1 095
	rozvedené	190
	ovdovené	244

Zdroj: ŠÚ SR

Národnostná štruktúra

Na základe výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 bola národnostná štruktúra v obci Čaňa nasledovná:

Tabuľka č. 7

Národnostná štruktúra (2011)			
	Muži	Ženy	Spolu
Slovenská	2112	2120	4232
Maďarská	7	7	14
Rómska	396	309	705
Rusínska	4	5	9
Ukrajinská	2	1	3
Česká	9	1	10
Nemecká	1	0	1
Poľská	2	3	5
Chorvátska	1	0	1
Srbská	1	0	1
Moravská	1	0	1
Iná	5	3	8
Nezistená	268	2 684	503
Spolu	2 809	2 684	5 493

Zdroj: ŠÚ SR

Náboženská štruktúra

Na základe výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 bola náboženská štruktúra v obci Čaňa nasledovná:

Tabuľka č. 8

Náboženská štruktúra (2011)			
	Muži	Ženy	Spolu
Rímskokatolícka cirkev	1 717	1 719	3 436
Gréckokatolícka cirkev	49	54	103
Pravoslávna cirkev	16	22	38
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	12	18	30
Reformovaná kresťanská cirkev	325	322	647
Evanjelická cirkev metodistická	2	0	2
Apoštolská cirkev	1	4	5
Starokatolícka cirkev	1	1	2
Bratská jednota baptistov	0	3	3
Cirkev československá husitská	2	1	3
Cirkev adventistov siedmeho dňa	3	3	6
Kresťanské zbory	2	3	5
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	3	0	3

Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	9	7	16
Bez vyznania	324	232	556
Iné	7	1	8
Bahájske spoločenstvo	1	0	1
Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní	2	0	2
Nezistené	333	294	627
Spolu	2 809	2 684	5 493

Zdroj: ŠÚ SR

Vzdelanostná štruktúra

Na základe výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 bola vzdelanostná štruktúra v obci Čaňa nasledovná:

Tabuľka č. 9

Vzdelanostná štruktúra (2011)			
Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Muži	Ženy	Spolu
Základné	419	543	962
Učňovské (bez maturity)	420	291	711
Stredné odborné (bez maturity)	304	224	528
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	117	74	191
Úplné stredné odborné (s maturitou)	449	511	960
Úplné stredné všeobecné	41	99	140
Vyššie odborné vzdelanie	16	34	50
Vysokoškolské bakalárske	49	69	118
Vysokoškolské magisterské, inžinierske	222	218	440
Vysokoškolské doktorandské	14	6	20
Bez školského vzdelania	629	522	1 151
Nezistené	129	93	222
Spolu	2 809	2 684	5 493

Zdroj: ŠÚ SR

Základná škola

Nová budova školy bola daná do užívania 3.12.1993. Je v nej 30 vyučovacích tried, 2 telocvične, baletná sála, školská jedáleň, kabinety, špeciálne učebne a dielňa. Škola svojím vybavením patrí v súčasnej dobe medzi najlepšie vybavené školy v regióne, poskytuje mnoho možností kultúrneho a športového vyžitia. Od roku 2001 majú žiaci možnosť využívať aj plavecký bazén. K telocvični, trávnatému ihrisku a tenisovým kurtom pribudlo v areáli ZŠ v októbri 2007 viacúčelové ihrisko, ktoré bolo postavené za finančnej podpory Obecného

úradu v Čani a Nadácie SPP. Základná škola v Čani poskytuje vzdelanie na vysokej úrovni a nielen v našej obci, ale aj v širšom okolí patrí k inštitúciám s výborným kreditom.

Tabuľka č. 10 - Počet žiakov navštevujúcich Základnú školu

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Počet detí	607	618	624	626	658

Zdroj: ZŠ Čaňa

Materská škola

Budova MŠ je poschodová, so štyrmi triedami a nachádza sa v tichom prostredí obce. V roku 2010 bola do prevádzky uvedená multifunkčná prístavba financovaná z projektov EÚ a jej súčasťou je aj nová počítačová trieda, keďže je škola zapojená a plní úlohy národného projektu Digi škola. Starostlivosť o deti je celodenná, no materská škola poskytuje aj možnosť poldenného pobytu. Areál školy tvorí prevažne trávnatá časť so sadom a množstvom aktivít pre deti. Hlavným zameraním je upevňovanie zdravia a zdravého životného štýlu. Častou náplňou programu sú aktivity s kultúrnym zameraním.

Tabuľka č. 11 - Počet žiakov navštevujúcich Materskú školu

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Počet detí	93	84	94	93	94

Zdroj: MŠ Čaňa

2.1.8 Ekonomické zdroje

Tabuľka č. 12

Ekonomická aktivita obyvateľstva (2011)	
Pracujúci	1 916
Pracujúci dôchodcovia	58
Osoby na materskej dovolenke	34
Nezamestnaní	680
Študenti strednej školy	233
Študenti vysokej školy	112
Osoby v domácnosti	32
Dôchodcovia	746
Osoby na rodičovskej dovolenke	133
Deti a žiaci ZŠ	1 221
Nezistení	328

Osoby ekonomicky aktívne spolu	2 688
Podiel ekonomicky aktívnych z celej populácie v %	48,9

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka č. 13 - Obyvateľstvo ekonomicky aktívne

Odvetvie hospodárstva	Muži	Ženy	Spolu	Dochádzka do zamestnania
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	46	23	69	37
Lesníctvo, ťažba dreva	15	3	18	8
Ťažba uhlia a lignitu	0	1	1	0
Dobývanie kovových rúd	0	1	1	0
Iná ťažba a dobývanie	3	5	8	3
Výroba potravín	30	32	62	39
Výroba nápojov	3	6	9	5
Výroba textilu	3	4	7	5
Výroba odevov	6	19	25	15
Výroba kože a kožených výrobkov	11	7	18	6
Spracovanie dreva	13	11	24	9
Výroba papiera	1	1	2	0
Tlač a reprodukcia záznamových médií	2	1	3	1
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	2	2	4	4
Výroba chemikálií a chemických produktov	4	4	8	2
Výroba základných farmaceutických výrobkov	1	0	1	0
Výroba výrobkov z gumy a plastu	9	8	17	9
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	48	14	62	47
Výroba a spracovanie kovov	190	47	237	214
Výroba kovových konštrukcií	40	8	48	29
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	10	2	12	5
Výroba elektrických zariadení	11	25	36	11
Výroba strojov a zariadení	32	24	56	37
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	80	66	146	118
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	2	1	3	2
Výroba nábytku	5	4	9	6
Iná výroba	2	3	5	3
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	17	4	21	15
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	17	11	28	26

Zber, úprava a dodávka vody	9	3	12	7
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov	20	4	24	17
Výstavba budov	33	16	49	31
Inžinierske stavby	22	5	27	20
Špecializované stavebné práce	57	15	72	45
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel	26	10	36	30
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel	68	44	112	86
Maloobchod, okrem motorových vozidiel	69	120	189	135
Pozemná doprava a doprava potrubím	40	27	67	49
Letecká doprava	3	1	4	2
Skladové a pomocné činnosti v doprave	25	15	40	35
Poštové služby a služby kuriérov	6	18	24	20
Ubytovanie	5	8	13	9
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	30	30	60	47
Nakladateľské činnosti	2	2	4	3
Telekomunikácie	8	7	15	12
Počítačové programovanie, poradenstvo	11	6	17	13
Informačné služby	2	0	2	2
Finančné služby	8	13	21	14
Poistenie	3	4	7	4
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	1	1	2	1
Činnosti v oblasti nehnuteľností	9	7	16	14
Právne a účtovnícke činnosti	6	14	20	14
Vedenie firiem	5	2	7	3
Architektonické a inžinierske činnosti	8	28	36	27
Vedecký výskum a vývoj	2	1	3	2
Reklama a prieskum trhu	3	4	7	5
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	3	3	6	2
Veterinárne činnosti	1	0	1	1
Prenájom a lízing	3	1	4	2
Sprostredkovanie práce	16	12	28	24
Činnosti cestovných agentúr	3	1	4	2
Bezpečnostné a pátracie služby	15	9	24	19
Administratívne, pomocné kancelárske práce	16	5	21	18
Verejná správa a obrana	103	96	199	162
Vzdelávanie	47	88	135	113
Zdravotníctvo	25	68	93	82
Starostlivosť v pobytových zariadeniach	2	20	22	20
Sociálna práca	3	8	11	9
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	2	3	5	5
Činnosti herní a stávkových kancelárií	0	4	4	4

Športové, zábavné a rekreačné činnosti	3	3	6	3
Činnosti členských organizácií	11	5	16	13
Ostatné osobné služby	6	13	19	14
Nezistené	139	106	245	112

Zdroj: ŠÚ SR

2.1.9 Samospráva

Spôsob zriadenia obce

Obec Čaňa bola zriadená zákonom SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, a to dňom volieb do orgánov samosprávy obcí t.j. 23. - 24.11.1990.

Právomoci a kompetencie obce

Kompetencie obce t.j. právomoc a pôsobnosť sú dané:

- ◆ Ústavou Slovenskej republiky (najmä čl. 64 - 71)
- ◆ Zákonom SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
- ◆ Platnou právnou úpravou SR
- ◆ Všeobecne záväznými nariadeniami obce (čl. 71 ods. 2 Ústavy SR)

Organizačná štruktúra obce

Súčasnú zriadenie verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Čaňa. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 12 poslancov, ktorí sú volení obyvateľmi obce na obdobie 4 rokov.

Najvyšším výkonným orgánom obce je starosta, ktorého volia obyvatelia obce na 4 roky.

2.1.10 Rozpočet obce

Rekapitulácia rozpočtu obce Čaňa za roky 2011 - 2015.

Tabuľka č. 14 - **Rozpočet obce**

Príjmy/Výdavky	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Bežné príjmy	2 420 531	2 763 254	2 878 717	3 087 208	3 266 924
Bežné výdavky	2 337 664	2 399 935	2 707 890	2 848 049	2 779 300
Kapitálové príjmy	881 975	640 502	312 502	331 548	185 329
Kapitálové výdavky	595 756	950 739	473 467	383 849	440 621
Príjmy celkom	3 302 506	3 403 756	3 191 219	3 418 757	3 452 254
Výdavky celkom	2 933 421	3 350 674	3 181 357	3 231 898	3 219 922

Zdroj: vlastné spracovanie

2.1.11 Nezamestnanosť

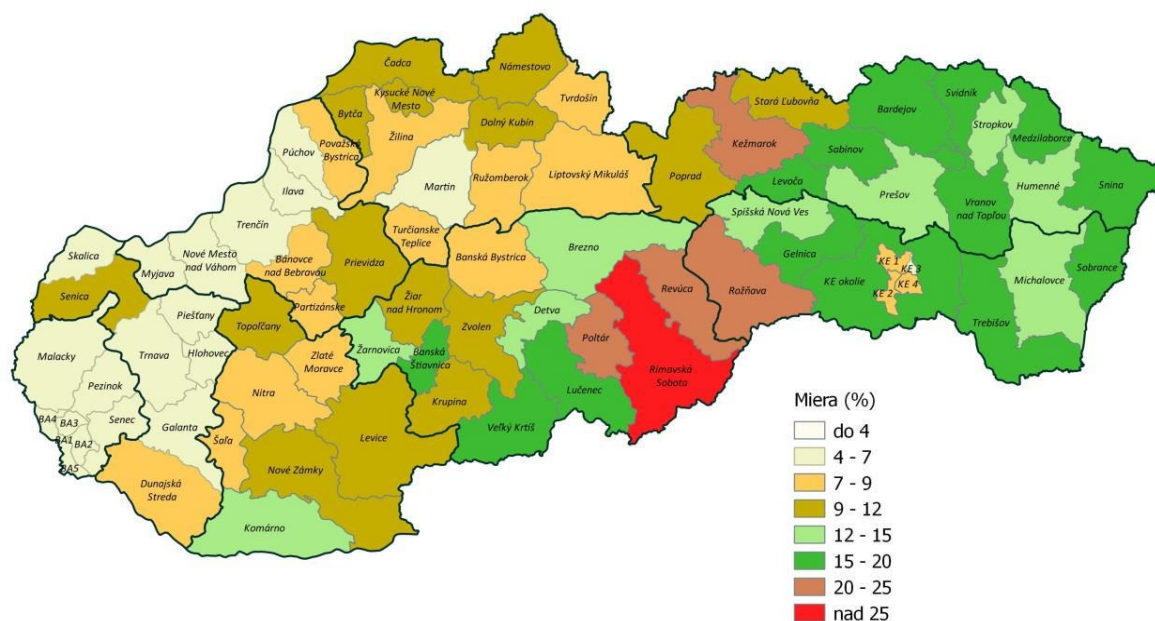
Nezamestnané obyvateľstvo je charakterizované ako obyvateľstvo, ktoré nevykonáva žiadnu platenú prácu, no aktívne si ju hľadá. V podmienkach Slovenskej republiky to znamená, že sa musia pravidelne hlásiť na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny. Dobrovoľne nezamestnané obyvateľstvo, t.j. nevykonávajú žiadnu platenú prácu a ani nemajú žiaden záujem si ju nájsť, nepatrí medzi nezamestnané obyvateľstvo.

Tabuľka č. 15

Vývoj nezamestnanosti (2011 - 2015)					
	2011	2012	2013	2014	2015
Muži	241	279	231	221	173
Ženy	199	238	183	211	195
Spolu	440	517	414	432	368

Zdroj: ÚPSVaR

Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR k 31.01.2016

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava

Miera evidovanej nezamestnanosti vypočítaná na základe výberových zisťovaní ŠÚ SR a priemerného počtu uchádzačov o zamestnanie v roku 2015. Algoritmus výpočtu stanovila MPSVR SR.

2.1.12 Materiálne a fyzické zdroje

Zariadenie občianskej vybavenosti

Súčasťou obce je Obecný úrad, Spoločný úrad (školský a stavebný úrad), Matričný úrad, Obecná knižnica, Spoločenská miestnosť a Dom smútku. V obci Čaňa sa nachádza základná škola, materská škola, pošta, OO PZ SR.

Sortiment predajní je orientovaný na potraviny - ovocie, zeleninu, mäso, obuv, textil, elektro, domáce potreby, predaj kvetov, stavebniny. Na území obce sa v súčasnosti nachádza reštaurácia aj cukráreň. V obci sa môžu obyvatelia zrelaxovať na tenisových kurtoch, v bowlingu a taktiež majú k dispozícii sauny a masáže.

Bývanie

V obci sa podľa údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 nachádzalo celkom 1 083 domov. Prevažovalo vlastníctva fyzických osôb.

Tabuľka č. 16

Domy podľa typu	
Rodinné domy	1 037
Bytové domy	7
Iné	39
Spolu	1 083

Zdroj: ŠÚ SR - SODB 2011

Tabuľka č. 17

Domy podľa formy vlastníctva	
Fyzické osoby	1 000
Štát	0
Obce	1
Iné právnické osoby	8
Kombinácia vlastníkov	21
Iné	6

Zdroj: ŠÚ SR - SODB 2011

Tabuľka č. 18

Byty podľa formy vlastníctva	
Vlastné byty v bytových domoch	131
Byty vo vlastných rodinných domoch	948
Obecné byty	1
Družstevné byty	1
Iné	25

Zdroj: ŠÚ SR - SODB 2011

Domácnosti

Podľa údajov Štatistického úradu SR v obci v sledovanom roku žilo celkom 1 251 domácností.

Tabuľka č. 19

Počet domácností podľa počtu členov (2011)	
1 - členná	145
2 - členná	149

3 - členná	205
4 - členná	311
5 - členná	176
6 a viac členná	265
Spolu	1 251

Zdroj: ŠÚ SR

Zdravotníctvo

Zdravotné stredisko v Čani bolo postavené v roku 1974 a poskytuje zdravotnú starostlivosť nielen pre občanov Čane, ale aj obyvateľom z okolitých obcí. Budova zdravotného strediska je čiastočne zrekonštruovaná ako aj pôvodné garáže, v ktorých sídli FALCK Záchranná služba, a.s.. V zdravotnom stredisku pôsobí 8 lekárov. V budove majú v prenájme priestory aj iné subjekty.

Budova starého obecného úradu sa zrekonštruovala a 1.10.2008 bolo otvorenie pobočky spoločnosti ERGOMED POLIKLINIKA, s.r.o., so sídlom v Košiciach, ktorá poskytuje zdravotné služby pre občanov.

Šport a rekreácia

V obci sa nachádza športová hala, zimný štadión, futbalové ihriská, multifunkčné ihrisko, tenisové kurty. V obci sa nachádzajú plochy a zariadenia rekreácie. Nachádza sa tu rekreačná aj záhradkárska lokalita. Obec pripravuje rôzne súťaže.

Inštitúcie v obci

V obci Čaňa sa nachádza obecný úrad, ktorý predstavuje verejnú inštitúciu zabezpečujúcu výkon samosprávy a prenesený výkon štátnej správy. Ďalej tu pôsobí Stavebný úrad, Školský úrad a Matričný úrad.

Pošta realizuje bežné poštové úkony. Pobočka Slovenská sporiteľňa sa nachádza v novom účelom objekte. K jej vybaveniu patrí aj bankomat. Taktiež sa v obci nachádza aj bankomat VÚB.

O bezpečnosť občanov a ochranu ich majetku dbá Obvodné oddelenie policajného zboru, ktoré má sídlo v Čani. Do ich pôsobností patrí 11 obcí. Ich kompetencie sú rozmanité, najčastejšie sú to: dodržiavanie zásad verejného poriadku, dozor nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky, ochrana života, zdravia a majetku občanov a pátranie po páchatel'ov trestných činov v celom pridelenom služobnom obvode.

Nemenej dôležitá je existencia požiarnej zbrojnice. Ich služby sú relatívne často využívané, či už pri požiaroch, alebo pri dopravných nehodách.

Podnikateľské subjekty a inštitúcie

Podnikateľská sféra je polarizovaná z pohľadu rôznorodosti sektorov aj z pohľadu počtu podnikateľských subjektov. Podľa sektorov sa najviac podniká v terciárnej sfére, t.j. v obchode a službách. Sektor služieb je orientovaný na miestne obyvateľstvo a pre obyvateľov blízkeho okolia. Podľa ŠÚ SR z roku 2016 je 87 subjektov - právnické osoby a 210 subjektov - fyzické osoby.

Kultúra

Obec Čaňa žije bohatým kultúrne - spoločenským životom. V priebehu celého roka život obyvateľom obce i návštevníkom z okolia spríjemňujú tradične kultúrne podujatia. V obci pôsobia: DOMOVINA, Klubovčanka, OZVENA, Abovčan.

2.2 ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

2.2.1 Analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území

Obec Čaňa bude zapojená do realizácie rôznych stratégií na miestnej, regionálnej, národnej a nadnárodnej úrovni. Program rozvoja obce Čaňa je spracovaný v súlade s týmito dokumentmi tak, aby nedochádzalo k žiadnym rozporom ale naopak, aby sa vzájomne dopĺňali a vo vzájomnom súlade prispievali k znásobovaniu rozvojového efektu obce.

Počas spracovávania PRO bola nadviazaná úzka spolupráca so zástupcami jednotlivých sektorov - verejný, občiansky, súkromný, vrátane zapojenia aktivistov miestnych záujmových združení a marginalizovaných komunít. PRO tak zohľadňuje a je v súlade so všetkými rozvojovými dokumentmi, a to predovšetkým v nasledovných oblastiach:

- ◆ rozvoj inovatívnych nápadov, projektov,
- ◆ rozvoj ekonomiky,
- ◆ rast zamestnanosti,
- ◆ rozvoj turizmu,
- ◆ rozvoj podnikania a služieb v rôznych oblastiach,
- ◆ skvalitňovanie vzdelávania,
- ◆ skvalitňovanie a ochrana životného prostredia.

PRO je v súlade s nasledovnými stratégiami na regionálnej a národnej úrovni, ktoré sa plánujú realizovať:

- ◆ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického kraja 2016 - 2022, ktorý je zameraný na intenzívnu podporu tvorby nových pracovných miest a iniciatív vedúcich k rastu miezd cestou budovania regionálnej identity v Košickom kraji.
- ◆ Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja na roky 2014 - 2020 sa vo svojich prioritných osiach zameriava na bezpečnú a ekologickú dopravu, ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám a zlepšenie kvality života s dôrazom na životné prostredie.

- ◆ Stratégia pre rozvoj kreatívnej ekonomiky Košického kraja slúži na podporu rozvoja kreatívnej ekonomiky s pozitívnym dopadom na zamestnanosť a kvalitu života v regióne.
- ◆ Integrovaná územná stratégia udržateľného rozvoja mestskej funkčnej oblasti mesta Košice 2014 - 2020, priority stratégie sú bezpečná a ekologická doprava, zlepšenie kvality života s dôrazom na životné prostredie.
- ◆ Regionálna inovačná stratégia Košického kraja 2013 - 2020 sa zameriava na rozvoj vzájomnej spolupráce a partnerstiev pri využívaní vnútorného inovačného potenciálu, podporu inovatívneho podnikania, skvalitňovania ľudských zdrojov a budovania regionálneho inovačného ekosystému európskeho významu.
- ◆ Stratégia na zmiernenie exklúzie v podmienkach Košického kraja 2015 -2020 sa v rámci svojich prioritných oblastí zameriava na znevýhodnené skupiny na trhu práce, ich motiváciu, aktivizáciu, odborné vzdelávanie, využívanie vnútorného potenciálu územia a rozvoj informovanosti.
- ◆ Národná stratégia regionálneho rozvoja SR do roku 2020 stanovuje pre Košický kraj 3 základné oblasti: 1. Vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii, 2. Podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva a 3. Podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti zabezpečujúceho sociálnu a územnú súdržnosť.
- ◆ Stratégia cestovného ruchu do roku 2020 sa zameriava na zvyšovanie konkurencieschopnosti cestovného ruchu pri lepšom využívaní jeho potenciálu.
- ◆ Európa 2020 sa zameriava na 3 základné oblasti: 1. Inteligentný rast, 2. Udržateľný rast a 3. Inkluzívny rast.

2.2.2 Analýza väzieb územia

Dopravná infraštruktúra

Obec je napojená na celoštátnu cestnú sieť prostredníctvom cesty III. Triedy č. 06821 Skároš - Čaňa - Barca, kde sa táto pripája na cestu I. triedy č. 68 Košice - Miškolc. Druhou hlavnou spojovacou cestou je cesta III. triedy č. 06825, ktorá spája obec Čaňa cez cestu I/68 s Haniskou.

Do základnej uličnej siete sa ďalej radia spojovacie prípojky ciest III. triedy k železničnej stanici a cesta do Gyňova.

Dĺžka miestnych komunikácií je 17,4 km a tvorí ju 53 ulíc.

Dopravná zaťaženosť ulíc klesá vplyvom poklesu hospodárskej činnosti. Prudký pokles nákladnej dopravy nevyvážil v celkovej dopravnej zaťažnosti ani nárast osobnej automobilovej dopravy. Pozitívom tejto skutočnosti je výrazný pokles negatívnych vplyvov dopravy na príľahlú obytnú zástavbu.

Obec je na prímestskú autobusovú dopravu napojená prostredníctvom 5 zastávok autobusovej dopravy. Osobnú hromadnú dopravu prímestského charakteru prevádzkuje Košická autobusová doprava EUROBUS. Autobusové spoje smerujú do Košíc a do U. S. STEEL-u.

Energetická sieť

Obec je zásobovaná elektrickou energiou, ktorú zabezpečuje VSD, a.s., Košice, ktorá pôsobí na domácom trhu ako distribútor elektrickej energie.

Rozhlas a televízia

Obec je pokrytá vyhovujúcim televíznym a rozhlasovým signálom. Obyvatelia obce môžu využívať aj služby iných spoločností, ktoré poskytujú prístup k televíznym a rozhlasovým staniciam prostredníctvom satelitných služieb.

Telekomunikácie

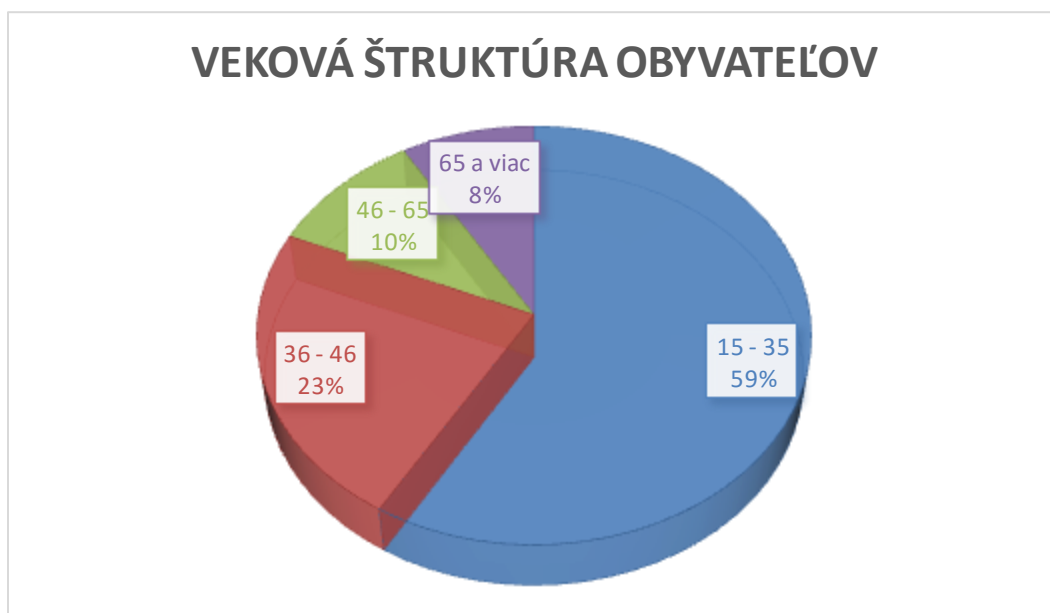
V obci je zriadená káblová telefónna sieť. Obyvatelia môžu využívať služby rôznych telekomunikačných spoločností.

Internet

Obec disponuje internetovou stránkou, ktorá poskytuje záujemcom základné informácie o obci, ako aj prehľad najnovších udalostí.

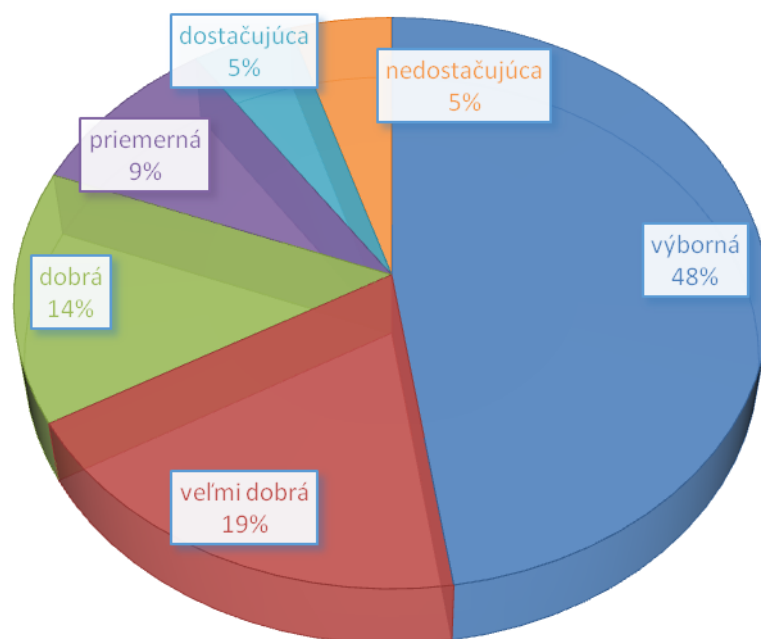
2.2.3 Prieskum verejnej mienky

Prieskum verejnej mienky sa vykonával pomocou dotazníkového prieskumu. Dotazník bol verejne dostupný a obyvatelia sa mali možnosť vyjadriť.

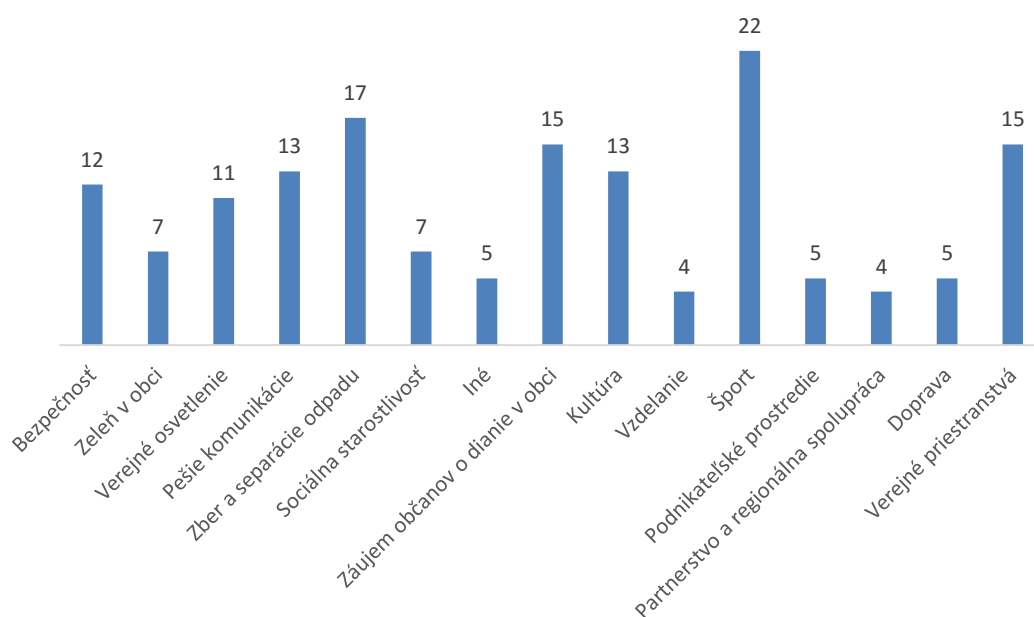
Zdroj: vlastné spracovanie

KVALITA ŽIVOTA V OBCI ČAŇA

Zdroj: vlastné spracovanie

KTORÉ Z UVEDENÝCH PROBLÉMOV POVAŽUJETE V OBCI ZA NAJZÁVAŽNEJŠIE?

Zdroj: vlastné spracovanie

2.3 Zhodnotenie súčasného stavu územia

SWOT analýza predstavuje štruktúrovanú plánovaciú metódu, ktorá využíva na vyhodnotenie silných a slabých stránok, ohrození a príležitostí analyzovaných oblastí. Hlavnou úlohou SWOT analýzy spracovanej v rámci Programu rozvoja obce je správne identifikovať a následne vyhodnotiť súčasnú situáciu v stanovených oblastiach záujmu, a napomôcť tak k správne rozhodovaniu a plánovaniu ďalšieho postupu.

Silné a slabé stránky obce Čaňa boli hodnotené z pohľadu „vnútorného prostredia“, ktoré dokáže obec určitým spôsobom ovplyvniť. Príležitosti a ohrozenia boli hodnotené prevažne z pohľadu „vonkajšieho prostredia“, ktoré obec nedokáže sama ovplyvniť.

Silné stránky (**S** - strenghts) predstavujú existujúce interné atribúty/skutočnosti, ktoré predstavujú určitú výhodu a napomáhajú k dosiahnutiu stanoveného cieľa a výsledkov.

Slabé stránky (**W** - weaknesses) sú existujúce interné atribúty/skutočnosti, ktoré sú nevýhodou a sťažujú dosiahnutie cieľa a výsledkov.

Príležitosti (**O** - opportunities) sú externé podmienky/skutočnosti (v prostredí), ktoré môžu pomôcť pri dosahovaní cieľa a plánovaných výstupov.

Ohrozenia (**T** - threats) sú externé podmienky/skutočnosti (v prostredí), ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť dosahovanie cieľa a plánovaných výstupov.

Tabuľka č. 20 - **SWOT analýza**

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">♦ Blízkosť mesta Košice♦ Blízkosť štátnej hranice s Maďarskou republikou♦ Dostupnosť letiska♦ Čerpanie eurofondov a dotácií zo štátneho rozpočtu♦ Dobrá sieť poskytovaných služieb♦ Pošta a poštové služby♦ Úprava zelene na verejných priestranstvách♦ Starostlivosť o zeleň na cintoríne♦ Výsadba drevín na verejných priestranstvách♦ Separácia obce♦ Plne plynofikovaná♦ Vybudovaná kanalizácia♦ Dostatok individuálnych vodných zdrojov♦ Zber nebezpečného odpadu, elektroodpadu, konárov♦ Poskytovaná zdravotná starostlivosť v obci♦ Lekáreň v obci♦ Záchranná služba♦ Existencia MŠ, ZŠ	<ul style="list-style-type: none">♦ Malá propagácia ochrany ŽP♦ Divoké a čierne skládky v obci♦ Závadná voda v studniach♦ Nízka vlhkosť vzduchu♦ Nedostatok verejnej zelene♦ Znečistenie ovzdušia (spaľovňa)♦ Vypaľovanie trávnych porastov♦ Nelegálny výrub stromov a krovín♦ Neexistuje systémová starostlivosť a sociálna pomoc občanom v núdzi♦ Slabá sieť sociálnych zariadení♦ Chýba zástupca Rómov v OZ♦ Nízka vzdelanostná úroveň a vysoká miera nezamestnanosti Rómov♦ Agresivita neprispôsobivých občanov♦ Rekreačná oblasť - čierne skládky♦ Parkovanie nákladných vozidiel v obytnej zóne♦ Chýbajúce systémové riešenie dopravy - koordinácia SAD, ŽSR♦ Nedostatok bytov

<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zapájanie sa Rómov do aktivačných činností ♦ Činnosť športových klubov ♦ Usporiadávanie športových podujatí ♦ Usporiadávanie plesu ♦ Obec je členom ZMOS, RZO Hornád, RZO KO, MAS - Slanské vrchy, euroregión Karpaty ♦ Spoločný úrad ♦ Matričný úrad ♦ Knižnica ♦ Existencia webovej stránky obce ♦ Zrekonštruovaná MŠ, ZŠ ♦ Rozvoz stravy pre dôchodcov ♦ Obnovené centrum obce ♦ Kamerový systém ♦ Spracovaný územný plán obce ♦ Zimný štadión ♦ Športová hala ♦ Multifunkčné ihrisko ♦ Rekreačná oblasť ♦ Športové kluby (futbal, hokej, tenis) ♦ DOMOVINA, OZVENA, KLUBOVČANKA, ABOVČAN, TRAKY 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Nedostatok stavebných pozemkov ♦ Zničený židovský cintorín ♦ Nedostatočná kapacita MŠ ♦ Kamerový systém - doplniť kamery ♦ Málo verejnej zelene ♦ Kriminalita, bezpečnosť, vandalizmus
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov ♦ Propagácia ochrany životného prostredia ♦ Možnosť využívať štrukturálne fondy EÚ ♦ Využívanie alternatívnych/iných zdrojov na kúrenie ♦ Pokračujúce národné projekty - aktivačné práce, absolventská prax ♦ Koncepcie a akčné plány zamestnanosti na národnej a regionálnej úrovni ♦ Vytvorenie podmienok pre prezentáciu rómskej kultúry a tradícií ♦ Rozvoj cezhraničnej spolupráce ♦ Zmena daňového systému SR ♦ Rast priamych zahraničných investícií v regióne ♦ Vytváranie priaznivejších podmienok pre podnikanie v SR 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zanedbanie environmentálnej výchovy ♦ Povodňové vody ♦ Pokles vody v zdrojoch pitnej vody ♦ Znečisťovanie prírody stavebnými a inými odpadmi ♦ Lahostajnosť zo strany občanov ♦ Nečinnosť kompetentných orgánov ♦ Úbytok obyvateľstva migráciou ♦ Nedostatočné finančné kompenzácie presunu kompetencií zo štátu na samosprávu ♦ Národná legislatíva bez účinných opatrení voči zneužívaniu sociálnych výhod ♦ Prehľbovanie chudoby a sociálneho vylúčenia u neprispôsobivých občanov ♦ Nízky záujem investorov o východné Slovensko ♦ Stagnujúca výstavba diaľnic v KSK ♦ Neriešenie zlého technického stavu príjazdových komunikácií a napojení na hlavné cestné ťahy ♦ Nárast nezamestnanosti ♦ Nízke a stagnujúce príjmy obyvateľov

Zdroj: vlastné spracovanie

3. STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť PRO obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia udržateľného rozvoja územia.

Obec Čaňa definovala víziu svojho územia nasledovne:

- ◆ zabezpečiť svojim obyvateľom kvalitné životné prostredie prejavujúce sa čistým ovzduším, nízkym hlukom, kvalitnou vodou, odpadmi a chemikáliami nezaťaženou pôdou a zachovanými prirodzeným biotopom,
- ◆ ponúknuť kvalitnú infraštruktúru, kvalitné služby občianskej vybavenosti, sociálne zázemie na vysokej úrovni a množstvo príležitostí na príjemné kultúrne a športové vyžitie,
- ◆ umožniť prístup ku kvalitnej starostlivosti, výchove a vzdelávaniu.

Na základe definovanej vízie územia si obec do roku 2022 stanovila nasledovný strategický cieľ: „rozvíjanie prírodného a kultúrneho potenciálu územia a zabezpečenie všestranného rozvoja obce, zlepšenie životných podmienok, vybavenosti a atraktivity obce“.

Uvedený strategický cieľ predstavuje súhrn čiastkových strategických cieľov v nasledovných oblastiach rozvoja:

- ◆ **hospodárska oblasť** - zlepšiť vzhľad, vybavenosť a celkovú atraktivitu obce, a tým zabezpečiť vhodné podmienky na život pre obyvateľov, rozvoj investícií a cestovného ruchu,
- ◆ **sociálna oblasť** - podporovať rozvoj služieb starostlivosti o zdravie obyvateľov, sociálnych služieb, sociálnej inklúzie a vzdelávania v obci,
- ◆ **environmentálna oblasť** - realizovať aktivity prispievajúce k ochrane a zlepšeniu stavu životného prostredia, využívaniu obnoviteľných zdrojov energie, efektívny systém odpadového hospodárstva.

4. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť PRO nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritným oblastiam. Zmyslom programovej časti je príspevok k splneniu stanoveného strategického cieľa „**Vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality života obyvateľov obce, pre zvýšenie jej konkurencieschopnosti a ekonomickej výkonnosti s vyváženým rozvojom oblastí trvale udržateľného rozvoja**“.

Programová časť PRO obce Čaňa obsahuje celkový prehľad projektov v jednotlivých oblastiach stratégie a základný návrh ukazovateľov je hodnotenie programu rozvoja. Po schválení PRO sa pozornosť obce sústreďuje na hľadanie možností financovania jednotlivých projektov a efektívne využívanie týchto možností.

4.1. Opatrenia a projekty

Obec Čaňa sa rozhodla venovať trom prioritným oblastiam, a to hospodárskej, sociálnej a environmentálnej. Špecifikácia opatrení a navrhované aktivity a projekty sú uvedené v tabuľke opatrení, projektov, aktivít a priorit podľa oblastí.

Tabuľka č. 21 - Prehľad priorit, opatrení a aktivít podľa oblastí

HOSPODÁRSKA OBLAŤ	
Priorita 1.1	Občianska a technická vybavenosť
Opatrenie 1.1.1	Zdravotníctvo
Aktivity	<ul style="list-style-type: none">◆ rekonštrukcia a modernizácia zdravotného strediska◆ podpora rehabilitačných služieb
Opatrenie 1.1.2	Dom smútku
Aktivity	<ul style="list-style-type: none">◆ rekonštrukcia a modernizácia Domu smútku
Opatrenie 1.1.3	Rozvoj a skvalitnenie bývania
Aktivity	<ul style="list-style-type: none">◆ nové lokality IBV◆ bytové domy◆ sociálne byty◆ skvalitnenie existujúceho bytového fondu◆ programy a podpora bývania mladých rodín
Opatrenie 1.1.4	Miestne komunikácie
Aktivity	<ul style="list-style-type: none">◆ chodník Čaňa - Geča◆ údržba ciest a chodníkov◆ parkoviská◆ autobusové zastávky◆ verejné osvetlenie◆ značenie a informačné tabule
Opatrenie 1.1.5	Šport a rekreácia
Aktivity	<ul style="list-style-type: none">◆ modernizácia a rekonštrukcia futbalového areálu◆ drobná architektúra◆ detské ihrisko v centre obce

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ budovanie odpočinkových zón ♦ rekreačné využitie vodných plôch ♦ úprava verejných priestranstiev ♦ výstavba šatní pri ŠH
Opatrenie 1.1.6	Kultúra a spoločenská infraštruktúra
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ podpora kultúrnych a spoločenských akcií a podujatí ♦ zachovávanie kultúrneho dedičstva, tradičná ľudová kultúra ♦ doplnenie vybavenia knižnice ♦ výstavba amfiteátra
Opatrenie 1.1.7	Informovanosť
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ aktualizácia web stránky ♦ vzdelávanie samosprávy v oblasti IT zručností ♦ miestny rozhlas ♦ internetové pripojenie ♦ e - government
Priorita 1.2	Strategická rozvojová dokumentácia
Opatrenie 1.2.1	Územno - plánovacia dokumentácia
Aktivity	♦ aktualizácia Územného plánu obce
Opatrenie 1.2.2	Program rozvoja obce
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ aktualizácia rozvojových dokumentov ♦ priebežné a hodnotiace správy o plnení PRO
Priorita 1.3	Vzdelávanie
Opatrenie 1.3.1	Skvalitňovanie vzdelávacieho procesu
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ podpora pedagogických pracovníkov, ich motivácia ♦ vybavenie a materiálno - technické zabezpečenie vzdelávacieho procesu v ZŠ, MŠ
Priorita 1.4	Cestovný ruch
Opatrenie 1.4.1	Propagácia a prezentácia
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Dni obce ♦ Dni mikroregiónu Hornád ♦ brožúry, buletíny o podujatiach v obci
Opatrenie 1.4.2	Oddychové zóny a cyklotrasy
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ cyklochodník Čaňa - Geča ♦ rekonštrukcia cyklistických dráh a cyklotrás v obci a medzi obcami ♦ drobná architektúra popri cyklotrasách ♦ značenie a informačné tabule
Priorita 1.5	Trh práce
Opatrenie 1.5.1	Podpora stabilizácie a rozvoja trhu práce a zamestnanosti
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ rodová rovnosť ♦ celoživotné vzdelávanie ♦ aktivačné práce ♦ informovanosť obyvateľstva o trhu práce, voľných miestach
Opatrenie 1.5.2	Vzdelávanie zamestnancov samosprávy

Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ zabezpečenie odborného vzdelávania pre zamestnancov obce, obecného úradu
----------	--

SOCIÁLNA OBLAĎ	
Priorita 2.1	Výstavba a rekonštrukcia budov
Opatrenie 2.1.1	Zariadenie pre seniorov
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ vybudovanie denného stacionára
Opatrenie 2.1.2	Rozvoj bývania v obci
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ výstavba bytového domu
Opatrenie 2.1.3	Modernizácia školstva
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ modernizácia školskej výučby ♦ rozšírenie kapacity a modernizácia technického vybavenia MŠ ♦ výstavba MŠ (ul. Svornosti)
Opatrenie 2.1.4	Bezpečná obec
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ vybudovanie kamerového systému
Priorita 2.2	Sociálne služby
Opatrenie 2.2.1	Sociálna inklúzia
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ komunitné centrum ♦ terénna sociálna práca
Opatrenie 2.2.2	Skvalitnenie sociálnych služieb
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ poskytovanie opatrovateľskej služby ♦ sociálni komunitní pracovníci ♦ komunitný sociálny plán
Opatrenie 2.2.3	Integrácia znevýhodnených skupín obyvateľstva
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ vzdelávacie programy ♦ podporné programy pre rast zamestnanosti znevýhodnených skupín obyvateľstva ♦ podpora získavania praktických skúseností a zručností
Priorita 2.3	Rómska komunita
Opatrenie 2.3.1	Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne Rómov
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ základné životné a hygienické návyky ♦ starostlivosť o dieťa ♦ rómski asistenti v škole ♦ podpora školskej dochádzky rómskych detí ♦ zodpovednosť k práci a rodine ♦ život v komunite
Opatrenie 2.3.2	Rómska kultúra a život
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ podpora a zachovávanie tradičnej rómskej kultúry

ENVIRONMENTÁLNA OBLAĎ	
Priorita 3.1	Environmentálna infraštruktúra
Opatrenie 3.1.1	Kanalizácie a ČOV
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ rekonštrukcia ČOV ♦ rekonštrukcia prečerpávacích staníc
Opatrenie 3.1.2	Ochrana pred povodňami
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ budovanie nových a rekonštrukcia existujúcich hrádzi, protipovodňovej ochrany a iných technických zariadení alebo stavebných úkonov súvisiacich s protipovodňovou ochrannou ♦ odvodňovacie kanály na odvod vody z privalových dažďov ♦ Plán protipovodňových opatrení ♦ Evakuačný plán
Priorita 3.2	Životné prostredie
Opatrenie 3.2.1	Ochrana a obnova krajiny, prírody, obecných parkov a zelene
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ starostlivosť o chránené územia prírody ♦ zazeleňovanie ♦ úprava a revitalizácia obecných parkov a zelene
Opatrenie 3.2.2	Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ environmentálna výchova a zvyšovanie povedomia o ochrane prírody a krajiny v škole ♦ propagačné environmentálne materiály a aktivity
Opatrenie 3.2.3	Odpadové hospodárstvo
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov ♦ podpora aktivít v oblasti separovaného zberu ♦ nakladanie s vybranými druhmi nebezpečných odpadov ♦ odstraňovanie environmentálnych záťaží a uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov
Opatrenie 3.2.4	Účinný a udržateľný systém odpadového hospodárstva
Aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ♦ vybudovanie zberného dvora

Zdroj: vlastné spracovanie

4.2 Merateľné ukazovatele

Súčasťou programovej časti je aj súbor merateľných ukazovateľov, ktorý je spracovaný na jednotlivé opatrenia. Pre každý ukazovateľ je daná východisková hodnota (rok 2016) a cieľová hodnota (rok 2022).

Tabuľka č. 22 - **Merateľné ukazovatele**

Opatrenie	Merateľné ukazovatele výstupu	Merná jednotka	Východisková hodnota rok 2016	Cieľová hodnota v roku 2022
Opatrenie 1.1.1 Rekonštrukcia zdravotného strediska	Počet rekonštrukcií	počet	0	1
Opatrenie 1.1.2 Rekonštrukcia Domu smútku	Počet rekonštrukcií	počet	0	1
Opatrenie 1.1.4 Chodník Čaňa-Geča	Počet vybudovaných chodníkov	m	0	700
Opatrenie 1.1.4 Revitalizácia ciest a chodníkov	Dĺžka zrekonštruovaných ciest a chodníkov	m	0	1 500
Opatrenie 1.1.5 Výstavba detského ihriska	Počet vybudovaných ihrísk	počet	1	2
Opatrenie 1.1.5 Výstavba šatní pri ŠH	Počet vybudovaných šatní	počet	0	1
Opatrenie 1.1.6 Výstavba amfiteátra	Počet vybudovaných amfiteátrov	počet	0	1
Opatrenie 2.1.1 Vybudovanie denného stacionára	Počet vytvorených denných stacionárov	počet	0	1
Opatrenie 2.1.3 Výstavba MŠ	Počet vybudovaných MŠ	počet	1	2
Opatrenie 2.1.4 Dobudovanie kamerového systému	Počet nainštalovaných kamier	počet	12	22
Opatrenie 2.2.1 Komunitné centrum	Počet pracovníkov KC	počet	0	3
Opatrenie 2.2.1 TSP	Počet pracovníkov TSP	počet	0	4
Opatrenie 3.1.1 Rekonštrukcia ČOV	Počet rekonštrukcií	počet	0	1
Opatrenie 3.1.2 Budovanie protipovodňovej ochrany	Počet vybudovaných protipovodňových hrádzi	počet	0	1
Opatrenie 3.2.3 Sanácia čiernych skládok	Počet nápravných opatrení	počet	0	1
Opatrenie 3.2.4 Vybudovanie zberného dvora	Počet vybudovaných zberných dvorov	počet	0	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č. 23 - Súhrnný prehľad projektových zámerov

P.č.	Názov investora	Typ zámeru	Zameranie projektu	Ukaz. výstupov	Termín realizácie	Predpokladané náklady v €
1.	Obec Čaňa	Investičný	Chodník Čaňa - Geča		2017	70 000
2.	Obec Čaňa	Investičný	Výstavba šatní pri ŠH		2016	100 000
3.	Obec Čaňa	Investičný	Rozšírenie, modernizácia kamerového systému		2017	25 000
4.	Obec Čaňa	Investičný	Výstavba MŠ		2017	300 000
5.	Obec Čaňa	Investičný	Výstavba amfiteátra		2016	60 000
6.	Obec Čaňa	Investičný	Vybudovanie zberného dvora		2017	95 000
7.	Obec Čaňa	Investičný	Rekonštrukcia zdravotného strediska		2019	750 000
8.	Obec Čaňa	Investičný	Revitalizácia areálu futbalového ihriska		2017	50 000
9.	Obec Čaňa	Investičný	Vybudovanie protipovodňovej hrádze		2017	150 000
10.	Obec Čaňa	Investičný	Rekonštrukcia Domu smútku		2017	20 000
11.	Obec Čaňa	Investičný	Denný stacionár pre dôchodcov, Dom dôchodcov		2022	4 000 000
12.	Obec Čaňa	Investičný	Detské ihrisko - centrum obce		2018	70 000
13.	Obec Čaňa	Investičný	Modernizácia verejného osvetlenia		2018	540 000
14.	Obec Čaňa	Investičný	Modernizácia obecného rozhlasu		2018	80 000
15.	Obec Čaňa	Investičný	Rekonštrukcia ciest		2016, 2017	150 000
16.	Obec Čaňa	Investičný	Sanácia čiernych skládok		2016	35 000
17.	Obec Čaňa	Neinvestičný	Zamestnávanie pracovníkov - ÚPSVaR		každoročne	10 000
18.	Obec Čaňa	Neinvestičný	Podpora športovým klubom		každoročne	30 000
19.	Obec Čaňa	Neinvestičný	Podpora KD, JD, Zväz invalidov, Zväz protifašistických bojovníkov		každoročne	7 000

20.	Obec Čaňa	Neinvestičný	Deň obce		každoročne	8 000
21.	Obec Čaňa	Neinvestičný	Deň matiek		každoročne	1 000
22.	Obec Čaňa	Neinvestičný	Deň detí		každoročne	1 000

Zdroj: vlastné spracovanie

5. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť PRO je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovených merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja formou akčných plánov.

Realizačná časť obsahuje inštitucionálne zabezpečenie realizácie PRO, plán hodnotenia monitorovania jednotlivých aktivít a akčný plán na najbližšie dva roky.

Realizácia PRO predpokladá zabezpečenie činností na úrovni programu a na úrovni projektov.

Podľa § 12 zákona NR SR č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja:

„Obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu rozvoja obce, pravidelne ho monitoruje a každoročne vyhodnocuje jeho plnenie, zabezpečuje súlad programu rozvoja obce s územnoplánovacou dokumentáciou, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis.“

Obec Čaňa má v oblasti prípravy a realizácie programu rozvoja obce dostatočné skúsenosti na programovej úrovni z prípravy a realizácie projektov financovaných zo štrukturálnych fondov v Programovom období 2007 - 2013.

5.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PRO

Obecné zastupiteľstvo

Realizácia programu rozvoja obce je činnosťou samosprávy obce a obec ju vykonáva prostredníctvom svojich orgánov (obecné zastupiteľstvo, starosta). Najvyšším orgánom obce je obecné zastupiteľstvo. Obecné zastupiteľstvo si môže zriadiť komisie ako svoje poradné orgány. Vo vzťahu k realizácii PRO obecné zastupiteľstvo berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PRO a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia, taktiež schvaľuje spolufinancovanie jednotlivých projektov financovaných z doplnkových zdrojov financovania a z prostriedkov rozpočtu obce. Obecné zastupiteľstvo v rámci hodnotenia PRO schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy, rozhoduje o zmenách a aktualizácii programu, vo svojich uzneseniach týkajúcich sa hodnotenia PRO v prípade nutnosti korekcií rozdeľuje jednotlivé priority programu.

Starosta

Najvyšším výkonným orgánom obce a jej predstaviteľom je starosta obce. Rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nie sú zákonom vyhradené obecnému zastupiteľstvu. Vo vzťahu k realizácii PRO starosta riadi proces realizácie, na programovej úrovni podpisuje uznesenie obecného zastupiteľstva o strategickej časti dokumentu, schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám.

5.2 Systém hodnotenia a monitorovania PRO

Proces monitorovania PRO sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania PRO až do ukončenia jeho platnosti a to na úrovni projektov. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú údaje z plánovaných a dosiahnutých ukazovateľov výstupu, výsledku, dopadu jednotlivých projektov. Výstupom monitorovania je monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom. Za prípravu monitorovacej správy za projekt je zodpovedný obecný úrad a za celkovú monitorovaciu správu je zodpovedný starosta. Výsledky monitorovania sú podkladom pre hodnotenie vykonávané na úrovni programu. Monitorovanie plnenia PRO bude stálym procesom zameraným na sledovanie zmien prostredníctvom navrhnutých ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na jednotlivé projekty, ukazujú stav implementácie výstupov, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k akčnému plánu. Cieľom monitorovania je získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení na zmenu negatívneho vývoja, spôsobu realizácie, definovanie a prijatie korekčných opatrení.

Vzor monitorovacej správy

Monitorovacia správa					
Úroveň prvku	Opis prvkov	Plánovaný	Rozpočet obce	Externé zdroje	Realizácia
stratégie	stratégie	termín realizácie			aktivít
Cieľ					
Opatrenie					
Aktivita					

Plán hodnotenia a monitorovania

Plán hodnotenia PRO		
Typ hodnotenia	Vykonávať prvýkrát	Dôvod vykonania
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2017	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Tematické hodnotenie	2017	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Mimoriadne hodnotenie	nerozhoduje	pri značnom odklone od stanovených cieľov
Hodnotenie celého PRO alebo jeho časti	2017 - 2022	na základe rozhodnutia starostu, podnetu poslancov

5.3 Akčný plán

Súčasťou realizačnej časti PRO obce Čaňa je aj akčný plán spracovaný na obdobie dvoch rokov. Akčný plán je spracovaný podľa jednotlivých prioritných oblastí.

Akčný plán na roky 2016 - 2017

Akčný plán pre 1: HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
Zameranie projektu	Termín	Zodpovedný	Financovanie
Rekonštrukcia a modernizácia Domu smútku	2017	Obec	Štát, vlastné zdroje
Výstavba amfiteátra	2016	Obec	Vlastné zdroje
Výstavba šatní pri ŠH	2016	Obec	Vlastné zdroje
Rekonštrukcia ciest	2016, 2017	Obec	Vlastné zdroje

Akčný plán pre 2: SOCIÁLNA OBLASŤ

Zameranie projektu	Termín	Zodpovedný	Financovanie
Výstavba MŠ	2017	Obec	Fondy EÚ, vlastné zdroje
Dobudovanie kamerového systému	2017	Obec	Štát, vlastné zdroje
Komunitní pracovníci	2016	Obec	Fondy EÚ, vlastné zdroje
Terénni pracovníci	2016	Obec	Fondy EÚ, vlastné zdroje

Akčný plán pre 3: ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Zameranie projektu	Termín	Zodpovedný	Financovanie
Sanácia čiernych skládok	2016	Obec	Štát, vlastné zdroje
Vybudovanie zberného dvora	2017	Obec	Fondy EÚ, vlastné zdroje

6. FINANČNÁ ČASŤ

Vecné vymedzenie projektov jednotlivých opatrení sa premieta do finančného plánu. Finančný plán predstavuje indikatívne kvalifikované odhady pre rozpočty jednotlivých projektov, v prípadoch kde bolo možné priamo rozpočtové náklady. Do riešenia širokého spektra existujúcich rozvojových potrieb aktívne vstupujú viacerí aktéri (štát, samospráva, súkromný sektor, občania atď.) s rôznymi kompetenciami, záujmami a finančnými zdrojmi. PRO a stratégia dosiahnutia stanoveného strategického cieľa vychádza z predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy na národnej a regionálnej úrovni zabezpečia koordinovaný prístup pri realizácii intervencií na území kraja, ktorého predpokladom je vzájomná spolupráca a informovanosť kľúčových aktérov jeho rozvoja. Európske štrukturálne a investičné fondy predstavujú významný nástroj financovania rozvoja.

6.1 Indikatívny finančný plán počas realizácie PRO

Zdroje financovania PRO je možné rozčleniť na dve základné kategórie:

Riadne zdroje finančného zabezpečenia:

Verejné zdroje:

- ◆ štátny rozpočet
- ◆ štátne účelové fondy
- ◆ rozpočet vyšších územných celkov
- ◆ rozpočet obce

Iné zdroje:

- ◆ prostriedky fyzických osôb
- ◆ prostriedky právnických osôb
- ◆ úvery
- ◆ iné prostriedky

Doplňkové finančné zdroje:

- ◆ finančné prostriedky z Európskej únie

6.2 Viac zdrojové financovanie jednotlivých projektov

Financovanie jednotlivých projektov bude viac zdrojové a bude závisieť od aktuálnej finančnej situácie obce v čase realizácie projektu. Financovanie sa bude opierať o zdroje obce, štátu, EÚ, VÚC. Vyčíslenie jednotlivých zámerov bolo stanovené odhadom, prieskumom a čiastočne vychádzalo z existujúcich výkazov výmer z rozpočtov. Konečné podoby budú súčasťou žiadostí o nenávratný finančný príspevok a budú vychádzať najmä z procesu verejného obstarávania.

Tabuľka č. 24 - Model viac zdrojového financovania

Prioritná oblasť	Celkové náklady v €	EÚ 	Štát 	VÚC 	Obec 	Súkromné zdroje
Opatrenie 1.1.1 Rekonštrukcia zdravotného strediska	750 000	637 500	75 000		37 500	
Opatrenie 1.1.2 Rekonštrukcia Domu smútku	20 000		10 000		10 000	
Opatrenie 1.1.4 Chodník Čaňa-Geča	70 000	59 500	7 000		3 500	
Opatrenie 1.1.4 Revitalizácia ciest a chodníkov	150 000				150 000	
Opatrenie 1.1.5 Výstavba detského ihriska	70 000				70 000	
Opatrenie 1.1.5 Výstavba šatní pri ŠH	100 000				100 000	
Opatrenie 1.1.6 Výstavba amfiteátra	60 000				60 000	
Opatrenie 2.1.1 Vybudovanie denného stacionára, Dom dôchodcov	4 000 000	3 400 000	400 000		200 000	
Opatrenie 2.1.3 Výstavba MŠ	300 000	255 000	30 000		15 000	
Opatrenie 2.1.4 Dobudovanie kamerového systému	25 000		23 700		1 300	
Opatrenie 2.2.1 Komunitné centrum	190 000	161 500	19 000		9 500	
Opatrenie 2.2.1 TSP	250 000	212 500	25 000		12 500	
Opatrenie 3.1.1 Rekonštrukcia ČOV	650 000	552 500	65 000		32 500	
Opatrenie 3.1.2 Budovanie protipovodňovej ochrany	150 000		105 000		45 000	
Opatrenie 3.2.3 Sanácia čiernych skládok	35 000		33 000		2 000	
Opatrenie 3.2.4 Vybudovanie zberného dvora	95 000	80 750	9 500		4 750	

Zdroj: Vlastné spracovanie

Program rozvoja obce Čaňa je rozvojovým dokumentom. Obec v nadväznosti na strategickú, programovú aj finančnú časť tohto dokumentu každoročne pripraví svoj rozpočet tak, aby bola pripravená finančne zvládnuť plánované aktivity, aj v súvislosti s Akčným plánom na daný rok s využitím možností externých zdrojov. Program rozvoja obce je strednodobým rozvojovým dokumentom. Obec pri jeho schvaľovaní zobrala do úvahy fakt, že z dôvodu strednodobosti (do roku 2022) nie je možné finančnú časť plánovaných aktivít čo do objemu plánovaných finančných prostriedkov presne vymedziť, len rámcovo predpokladať. Do precízneho spracovania finančného rozpočtu vstupujú viaceré faktory, predovšetkým miera inflácie a vývoj cien prác, služieb a tovarov všeobecne. Obec Čaňa každoročne pri schvaľovaní svojho rozpočtu na nasledujúci rok, vrátane schvaľovania viacročného rozpočtu pripraví a zohľadní aj aktualizáciu akčného plánu na nasledujúci rok a pripraví pre jeho plnenie aj finančný rozpočet.

6.3 Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Pri schvaľovaní financovania jednotlivých projektov je nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam vo vzťahu k rozvoju obce. Najvyššiu prioritu majú projekty, ktoré vyplývajú priamo z legislatívy Slovenskej republiky a Európskej únie a projekty, ktoré riešia mimoriadne alebo havarijné situácie.

7. ZÁVER

Každý programový dokument a Program rozvoja obce obzvlášť, dostáva svoj zmysel nie jeho vytvorením, ale v procese jeho realizácie. Prax a samotné napĺňanie cieľov, priorít a opatrení PRO je skúškou kvality procesu programovania a jeho zmysluplnosti. V procese spracovania rozvojového programu obce sa aktivizujú mnohé, často dovtedy neodskúšané miestne zdroje. Miestna samospráva ako garant spracovania programu rozvoja obce, má byť zároveň garantom aj toho, aby tento potenciál, ktorý sa v procese tvorby PRO vytvoril, naplnil svoju hodnotu v procese reálneho napĺňania programu.

Program rozvoja obce Čaňa je potrebné posudzovať ako dokument otvorený, ktorý sa môže dopĺňať a aktualizovať o nové aktivity podľa rozvoja sektorov a podľa úspešne realizovaných častí programu rozvoja územia. Je zrejmé, že najmä v dnešnej dobe je veľmi zložitá dokázať exaktne naformulovať prognózu rozvoja územia na dobu viac ako 5 rokov. Z tohto dôvodu je nesmierne dôležité akceptovať „živost“ tohto dokumentu, nakoľko iba priebežným vyhodnocovaním situácie v obci, regióne a spoločnosti a následným aktualizovaním dokumentu je možné zabezpečiť jeho aktuálnosť a zmysluplnosť.

Schválenie PRO	
Dokument	<ul style="list-style-type: none">♦ Program rozvoja obce Čaňa na roky 2016 - 2022♦ Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja VÚC, v ktorej sa obec nachádza, je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.
Spracovanie	<ul style="list-style-type: none">♦ Spracovanie PRO vykonala obec♦ PRO sa spracovával v období: 03/2016 - 08/2016
Prerokovanie	<ul style="list-style-type: none">♦ Program rozvoja obce Čaňa bol prerokovaný na obecnom zastupiteľstve dňa: 23.9.2016
Schválenie	<ul style="list-style-type: none">♦ Program rozvoja obce Čaňa bol schválený na obecnom zastupiteľstve dňa: 23.9.2016